

ТАРЯАГАА ТҮҮБЭРИЛЭН
ХҮРЯАЖА ЭХИЛХЭ

Үндэр баян ургаса хуряаж аан Армия элбэг ехэ талха риагаар хангахын зорилгоор шхоно таряагад бүхэл үбэл, бар, зунай туршада хара хүл-бэ адхажа ажаллаа. Мүнөө бо-ходо тэрэ ехэ хүсэ шадалаа гар-жа ургууулан таряагаа монсо-рьше орооно гээлтэгүйгөөр ху-жа абаха эгээл шухала саг-бад байна.

Хүдөө-ажалай кампанинуудай шухала хүдэлмэринь таряа-ралаа мүн. Энээнэй болзортой шанга болзортой ямаршье дэлмэри хүдөө ажалда үгь-на. «Саг соонь хуряагаа наа-гүхэ. Хуряалгыг удааруулаа-гээхэ»-гэһэн нүхэр Ста-най сэсэ мэргэн үгэнүүд та-хуряалгыг бишипхашье удаа-ржа болохогүйе элээр гэр-мнэ.

Улаан гараараа туйлажа ур-уулан баржагар байхан таряа-а хуряаж баатар Улаан Ар-мийгаа хүбүүдтэ бэлэглэн, тэдэ-рэй урма зоригые улам эршэд-гэ гэшэ ямар ехэ зол, яагаа-дэтэ хэрэг гэшэб!

Намарай хара таряан мүнөө хаанагүй эдэшэн боложо-на. Баргажанай, Занграйн, рбагатайн ба бусад аймагуудай цозууд эдэшэһэн таряагаа үбэрилэн хадажа эхилхээр хэ-лоноо. Баргажанай аймагай дундса машинно-тракторна-нцнда харьяатай колхозууд-на таряанайнгаа түрүүшын-цалуудыг олоор жэрылгэбэ. рбагатайн колхозууд 150 гаран-тар таряагаа түүбэрилэн ху-мгаа байна. «Красная зоря», цозой серпшэд түрүүшын-рөө эхилээд үргэлжэ үндэр-гээсэтэйгээр ажалланад.

Түгөөр, намар хэгдэһэн хара манай хаа-хаанагүй эдэшэжэ-нада тэрэниие хадажа эхилээ-һнэ байтагай мүнөө хүртэр-аршье бэлэдхэлгүй хооһон хуб-а буужа байһан колхозууд-публикын олохон аймагуудаар-байна. Нэгэ жэшээ харуул-а. Кударын аймагай колхозуу-таряан түүбэрилэн хадажа

хээзэгүй эхилхээр болонхой. Теэд, эндэ минь 6—7 колхоз түүбэрилэн хадалгада ороод бай-на. Тинхэдэнь бэшэ колхозуу-дын хуряалгада гараха бэлэд-хэлгүй байһан дээрэһээ үшөө таряамнай «эдэһсэгүдүй» гэхэн шалтаг баряад, ханаа амархан байха юм. Тэрэшэлэн Сэлэнгэ, Зэдэ, Хори, Хажалын зарим колхозууд таряахуряалгатай ехэ муу бэлэдхэлтэй байна. Мөн Ба-га-Куналейн, Удыл, Гашейн, Суулгын ба бусад машинно-тракторна станцинууд элээр хүр-тэр комбайн болон туряалгыгаа бэшэ-бэшэ машина зэбсэгүүдыг бэлэдхэдүй байһаар.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, зарим аймаг, колхоз, МТС болон совхозуудай хүтэлбэрлэгшэдэй Эхэ оронойнгоо урдахы нангин уялгыг мартажа байһынь харуулна. Хэрбээ бэлэдхэлгүйгээ бүхы хүдэлмэринь үглөө мүнөө-гүй дүүргэжэ шадангүй, сэрэгэй үшын таряахуряалгыг хаатуулаах байгаа хаа эдэнэр өөһэднэгөө хэһэн гэм зэмые хатуугаар ам-хаха байна.

Таряахуряалгатай гээлтэгүй-гөөр, богонь болзор соо үнгэргэ-жэ, гүрэнхэ таряа тушаалгынгаа түсэбье саг болзор соонь дүүргэ-хэ ябадал хуряалгын гол зорилго болоно. Энэ зорилгыг бэлүүлхэ ябадал хадаа ургаса хадалгаан абаад, таряа шэрэлгэ хүртэр ху-рияалгын бүхы хүсье зүбөөр таа-руулан табиһанһаа болохо байна. Тинмэдэ, таряа түүбэрилэн ха-дахааа эхилээд колхозинуудай хүсье зүбөөр хэрэглэжэ, тэдэ-нэртэ үндэр бүтээсэнуудыг туй-луулха али болохо арга бадирхэ шухала.

Мүнөө үдэр ерэхэ бүри таряан эдэшэжэ байна. Тинмэдэ кол-хоз бүхэн таряагаа эрьен тойрон хаража, болоһон лэ участогайн-гаа таряа түүбэрилэн тэрэ дары хуряажа зэргэтэй. Тинхээгүй хаа, хуряалгын хүдэлмэри ношор-хо байна. Мүн түүбэрилэн хада-хатаа хамта, таряахуряагада жэгирэн орохо хүртэр бэлэдхэ-лэйнгээ бүхы хүдэлмэринь заата-гүй дүүргэхэ шухала.

Советскэ Информбюроһоо

Августын 11-эй оперативна мэдээн

Псков городһоо баруугаар болон баруун-урдуур манайхнай сэрэгүүд довтолгооо нэргэжэ, дайсанай хамгаалгын газарыг нэгэ сохиһон бэээрээ 25 километр хүртэр урагшаа дабшаад нэгэ со-хиһон газараа фронт худараа 70 километр хүртэр үргэдхэбэ. Довтолгоо байлдаанууд соогуур манай сэрэгүүд Эстонско ССР-эй үезднэ Центр болохо ПЕСТЕРИ (ПЕЧЕРЫ) гэжэ городыг эзэлэн абаһан байна, мүн тэрэшэлэн 200 гаран ондоо буурин газар-нуудыг байлдаатайгаар эзэлбэ, тэдэнэй дунда ДИТОВИЧИ, ИВА-НОВО БОЛОТО, РАГУЗИНА, ВЫММОСКИ, КЮЛЛАТОВА, ТОБИНИТ-СА, ВАСЛАМЯЗ, ЛИНЦИ, КУКСИНА, МЕНСИ, ВИТКА, ТИЙЛИКЕ, ЛЕЙМАНИ, СТУКОЛОВА гэдэг буурин газарнууд болон ЛИЙВА-МЯЗ, ПЕТСЕРИ гэдэг түмэрзамай станцинууд бии.

КРУСТПИЛС (БАРУУН ДВИНА мүрэн дээрэ) городһоо баруугаар манайхнай сэрэгүүд довтолгооо үргэлжэлүүлжэ, 50 гаран буу-рин газарнуудыг байлдаатайгаар эзэлбэ, тэдэнэй дунда РОЖИ, РА-ЦЕНИ, ВАРЕНБРОКАС, БЛИНТИ, ГРАВЕНДЭРИ, ВАРТУНИ гэдэг буурин газарнууд болон СУНАКСТЭ, СВИЛИ гэжэ түмэрзамай станцинууд бии.

БЕЛОСТОК городһоо баруун-хойгуур болон баруугаар манайх-най сэрэгүүд довтолгооо байлдаануудыг хэжэ, 150 гаран буурин газарнуудыг эзэлбэ, тэдэнэй дунда томо буурин газарнуудыг нэрлэбэл: ЯГЛОВО, ЗАБЕЛЕ, БЖОЗОВО, МИКИЦИН, ВРОЦЕНЬ, ШЛЯХТА, ЛУПИХИ, ДУДКИ, БОГУШОВО, ТЫКОЦИН, ЛИПНИКИ, ЦЕШИМЫ, ЧАЙКИ гэдэг буурин газарнууд ба КНЫШИН гэдэг түмэрзамай станци болоно.

СЕДЛЕЦ городһоо хойгуур болон баруун-хойгуур манай сэр-эгүүд байлдаатайгаар урагшаа дабшаад, 100 гаран буурин газар-нуудыг эзэлбэ. Тэдэнэй дунда МОССАКИ, ЛОМНА, ТЕЛЯКИ, ГЖИ-МАЛЫ, КОССУВ-РУСКИ, ВРОТНУВ, МЕДЗНА, ТХУЖЕВА, СТАРА-ВЕСЬ, КОРЫТНИЦА, ПНЕВНИК, ДОБРЕ, РАКОВЕЦ, РУДЗЕНКО гэдэг томо буурин газарнууд болон КОСУВ-РУССКИ гэдэг түмэр-замай станци бии.

САНДОМИР городһоо баруугаар манайхнай сэрэгүүд дайсанай ябган сэрэгүүд болон танкнуудай контратакынь сухаруулан со-хино, ВИСЛА мүрэнэй зүүн эрье дээрэхи плацдармаа үргэдхэхэ тушаа байлдаануудыг хэжэ үргэлжэлүүлэб.

Фронтын бусад участогууд дээрэ шухала хубилалта болоогүй. Августын 10 ай үдэр манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ 50 немецнэ танк үгы хэһэн ба гэмтээһэн байна. Агаарта болоһон байлдаануудта болон зенитнэ артиллерийн буудалгаар дайсанай 29 самолёт унагаагдаа.

★ ★ ★

Псков городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манайхнай сэр-эгүүд довтолгооо нэргэжэбэ. Үглөө-гүүр, айхабтар ехэ артиллерий-скэ бэлэдхэл хэһэнэйнгээ буу-лээр, советскэ ябган сэрэгүүд атака хэжэ ороо. Бүхэжүүлбэн газарнууд соо бууһан немецүүд үсэд нэтэрүүгээр эсэргүүсэһэн байна. Манай боецүүд дайсанай байһан газар худар сүмэрэн ороод тэрэниие дэодууд болон траншеянууд сооһоо хобхо сохи-жо гаргаба. Улам шангаар сохи-жо советскэ сэрэгүүд дайсанай хамгаалгын газарыг сүмэ сохи-һон дээрэһээ 25 километр хүр-тэр урагшаа дабшаан байна. Н-скэ соединениин частьнууд болбол хяа хамна сохигдоһон 30-дахин немецкэ ябган сэрэгэй дивизийн частьнуудыг мүрдэн намнаад немецүүдэй түшэг тул-гуури болгоһон шухала удхатай пункт болохо Петсерий (Печеры) гэжэ городыг эзэлэн абаба. Хү-сэдбэшэ мэдээнэй эһоор 1.500 шахуу гитлеровецүүд, 16 ехэ буу, 15 миномёт болон 30 пуле-мёт үгы хэгдээ. Тэндэ 8 танк, 59 ехэ буу, 14 миномёт, 42 пу-лемёт, 4 радиостанци болон сэр-эгэй зөөритэй нэгэ хэдэн томо складууд булагдан абтаба. Баһа 300 гаран немецкэ солдат болон офицерүүд плендэ абтаһан байна.

Крустпилс гэжэ городһоо баруугаар Н-скэ соединениин частьнууд довтолгооо улам хү-жөөжэ, немецүүдыг хэдэн болон буурин газарнуудһаа хобхо со-хин гаргаба. Дайнай болоһон га-зарта дайсанай 600 тухай үхээр үлэһэн байгаа. Дайсанай үсэд нэтэрүү эсэргүүсэлтыг нуга да-ража ба инженернэ болон миннэ олон тоото хаалтануудыг дабан гаража советскэ ябган сэрэгүүд 10 километр хүртэр урагшаа дабшаад, Внесите гэдэг мүрэннэ эхинһээнь абаад алаг хүртэрын гаталан гараһан байна. Советскэ частьнуудай довтолгыг тогтоон бариха гэһэн дайсанай нэдэлгэ-нүүдыг манайхнай сэрэгүүд эрид шанга байлдаануудаараа табалһан байгаа. Нэгэ участок дээрэ хоёр батальон немецүүд контратака хэжэ ороо. Ой модон соо болоһон байлдаан соогуур та-дэ хоёр немецкэ батальон хяа хамна сохигдобо. Амиды үлэһэн гитлеровецүүдын ой модон ху-дар тэрбедэжэ арилаа.

Белосток городһоо баруун-хойгуур Н-скэ соединениин частьнууд айхабтар шанга бай-даануудыг хэһэнэйнгээ буулээр Бжозувка гэжэ мүрэннэ хэдэн олон газараар гаталжа гараба. Энэ мүрэнэй баруун эрье дээрэ дайсан бээ хамгаалха нарин бархэ позицинуудыг түхээрһэн байгаа. Советскэ ябган сэрэгүүд артиллерийн дэмжэлгэтэйгээр не-мецүүдэй хамгаалгын газарыг нэгэ сохиһон бэээрээ 15 кило-метр хүртэр урагшаа дабшаба. Нүгөөдэ участок дээрэ немецүүд

контратака хэжэ ороо. Тинхэдэнь советскэ артиллеристүүд болон миномётчигүүд дайсаннэ айхаб-тар шангаар буудалһан байна. Дайсан эмхи гуримаа алдаад сухарихадаа дайн байлдаан боло-һон газарта өөһэднэгөө солдат болон офицерүүдэй 700 үхээр, гэмтээгдэһэн 8 үхэр буу болон 12 миномёдоо орхиһон байба.

Советскэ бомбардировщикууд болон штурмовикууд Лякк болон Просткен (Зүүн Пруссия) гэдэг түмэрзамай станцинуудта ам-жалтатайгаар довтолһон байна. Лякк гэжэ станци дээрэ түмэрза-май эшелон болон бензин хада-галха газар галдагдаа. Просткен гэжэ станицын территории дээрэ 5 газарта ехэ ехэ гал түймэр гараба. Мүн айхабтар ехэ тэвэр-рэлгэнүүд болоһон байна.

Седлец гэжэ городһоо хой-гуур ба баруун-хойгуур манай сэрэгүүд довтолгооо үргэлжэлүү-лээ. Модзна, Врогнув болон Коссув-Руски гэдэг буурин га-зарнуудай оршон тойрон айхаб-тар шанга байлдаанууд болобо. Советскэ боецүүд дайсанай эсэр-гүүсэлтыг нуга даража немецүү-дэй эсэргүүсэлтэ хэжэ байһан элэ үзэлнуудыг эзэлэб. Номо хэр-рэгсэлтэй ехэхэн склад булаг-дан абтаба. Нүгөөдэ участок дээрэ манайхнай сэрэгүүд үг-лөөгүүр эртэ дайсаннэг тэб гэн-тэ сохижо таатай хайн позици-нуудыг эзэлһэн байгаа. Эхэ дайн байлдаанууд соогуур СС-тэнэй «Викинг» болон «Хохимой» то-лгой гэжэ дивизинуудай подраз-деленинууд хүндэ хүшэр гээлтэ хоролтодо оробо. Советскэ бое-цүүд 3 танк, хоёр самоходно болон 14 танк буудаха ехэ буу-нуудыг булажа абаа. Баһа плендэ абтагшад бии.

Сандомир гэжэ городһоо баруугаар манайхнай сэрэгүүд дайсанай контратакануудыг су-харуулан сохижо Висла мүрэнэй зүүн эрье дээрэ плацдармаа үр-гэдхэхын тулада үсэд шанга байлдаануудыг хэһэн байна. Нэгэ участок дээрэ дайсанай 50 танк болон ябган сэрэгүүд контр-атака хэжэ ороо. Советскэ ар-тиллеристүүд болон броней-шигууд мэргэн буудалгаараа 11 бронетранспортёр болон 14 не-мецкэ танкыг үгы хэбэ. Тинхэ-дэнь дайсан сухариха баатай болоо. Нүгөөдэ участок дээрэ Н-скэ соединениин частьнууд нэгэ үдэр соо дайсанай 7 дахин хэһэн контратакыг сухаруулан сохиһон байгаа.

2-дохин Белорусска фрон-тын сэрэгүүд немецкэ арминууд-дай центральна группануудыг командалагша генерал-фельдмар-шал Модель гэгшын 1944 оной июлийн 31 үдэр гаргаһан при-казыг булажа абаа. Тэрэ при-каз соонь нигэжэ хэлэгдэнэ: «Солдадууд! Дайсан болбол Зүүн Пруссийн хилэ дээрэ ерээд бай-на... Хүн бүхэн мүнөө сагай эригтыг ойлгохо гэһэнэ шуха-ла. Танкһаа айха, бэхлэгдэхэнь

(Түгэскэ лынэ 2-дохин урт)

К. Дикомбаев Киргизскэ ССР-эй
Гадаада Хэрэгүүдэй Нарком болобо

ПРИНЗЕ, августын 9. (ТАСС). Киргизскэ ССР-эй Верховно Со-удай Президиумэй Указаар нү-казы Дикомбаев тэгшэ Кир-

гизскэ ССР-эй Гадаада Хэрэгүү-дэй Арадай Комиссараар томилог-добо.

Эхэнэрнүүдэй IV антифашистска
МИТИНГ

Советскэ эхэнэрнүүдэй анти-фашистска комитет болбол ав-густын 20-до дүрбэдэхин анти-фашистска митинг хэхэ гэжэ-байна. Тэрээндэ ажал болон-хондо абажа байһан герой

эхэнэрнүүд, Украинцын, Белорус-сийн, Прибалтийска советскэ республикануудай партизанка-нууд, олонинтын ажал абуулга-шад, наука, искусствын болон бусад түлөөлэгшэд хабаадалсаха-байна. (ТАСС).

Советскэ Информбюроһоо

(Түгэсхэл. Эхиниһнь 1-дөх ийурта).

айта, үй үргэлжэ сухариха гэхэ шотын ябадал болбол немецкэ солдадай сээжэ зүрхэн соо байлагуй ёһотой, аймхай ябадал гаргажа, зориг багатай байһые гэршэлхэ болово. Энэний урда тээ булму хүсэтэй байһанаа нааад үзэе... Аймхай хүнүүд манай дунда ябаха ёһотой. Хэн хоёр тээшээ хэлбэрнэб, тэрэ хадаа хосороо гэшээ...». Энэ приказ болбол дайн сэрэгтэй түрүүшын үсүн немецкэ генералуудай приказнаа тэд ондоо байна. Сэхэ уруунь хэлэхэдэ, генерал-фельдмаршал Модель гэгшэ захирна бэшэ, харин зүрхэндөө үбшэнтэй хүн шэнгээр улина гэсэнэ. Тэрэ хадаа нэгэндээ, өөһөдөнтөө солдадууды хараагаад, хоёртоо, тэдэниие айлгаха нааатай. Модель болбол урдань аймштайгаар ябажа байһанаа ханажа шэнэ хүсэ орогтой гэжэ урьална. Урдань немецкэ шоходуудта ябалсагдай олопһиһнь хэзээ үнн советскэ газар дээрэ яа хамна сохигдожо хуцагдаһан тухай генерал Модель-

һоо ондоо хэн байса мэдэхэ гэшээ. Теэд амиды үлэхэн хүнүүдһинь Польша болов Францие дийлэн абаһан үдэрүүд тухайгаа хэршье ханаха ааб даа. Тэрэ ханаха юмэнь балар боложо хосороо. Москва шадар немецүүдһе хяа хамна сохигдон тухай, Сталинградта хүмэрин унаһан тухай, Украинаһаа намнагдаһан тухай, центральна фронтын бутаржа унаһан тухай, советско-германска фронт дээрэ немецкэ сэрэгүүдэй ороһон ехэ ба бага «тогтоон» болон «мэшээгүүд» тухай ханаха удхатай хара хангалууд тэдэний сэдхэлһиһнь дарана. Энэ бүгэдһе немецкэ солдат тон элихэнээр ханажа ябана. Тинимэ хадань танкһаа айха, бэлэлэгдэхэнэ айха ябадал болбол немецүүдэй эдэгшэгүүй үбшэн болонхой, тинхэдэ хоёр тээшээ хэлбэржэ байһан немецкэ солдат болон офицерүүдэй тоо фельдмаршал Моделин хэдышье хараажа захиржа байгааһы наань үдэрһөө үдэртэ улам олов боложо байха юм.

Аюулгүйе сахиха уласхоорондын организаци байгуулха тухай СССР, США болон Великобританиин түлөөлэгшэдэй хоорондо хэлсээн мэнэ һаяар Вашингтондо болохоо байһан туһаа

Энэний урда тээ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, эбтэ амгалан болов аюулгүй байдалы сахихын тулада уласхоорондын организаци бии болгохо гол асуудалууд туһаа СССР, США болон Великобританиин түлөөлэгшэдэй хоорондо хуулиа бэшэ түрүүшын хэлсээн августын эхин сэгта Вашингтондо болохо ёһотой юм хэн. Мүнөө үедэ хэлсэжэ шиндэхэнэй ёһоор, тэрэ хоёрэлдөөн Вашингтондо августын 21-дэ эхилхэнэ.

Эдэ хэлсээ хэлхэнэ хабаадалсаһын тулада ССР Союзай

Арадай Комиссарнарай Совет болбол нимэ составтай делегацие томилһон байна гэбэл: Громыко А. А. (США-да һуугаа советскэ элшэн сайд, делегацин түрүүлэгшэ), Соболев А. А., Паранкин С. К., контр-адмирал Родионов К. К., генерал-майор Славин Н. В., профессор Голуцкий С. А., профессор Крылов С. Б., Долбин Г. Г. делегацин секретарь Ювип М. М., секретарь—оршуулагша Бережков В. М. гэгшад болоно.

СССР-эй НКВД-эйн ИНФОРМБЮРО.

Нефтянигуудай амжалтанууд

Июль соо нефтийн ажайлэдэбэр темпээ хурдахаха ябадалаа үргэлжэлүүлжэ, июнь соохидо орходоо 5,2 процент ехээр нефть абаба. «Краснодарнефтекомбинат» түдэлмэрэ илангаяа хайжаруулжа, июнь соохидо орходоо 36 процент ехээр нефть абаба. Нефть үйлдбэрлэдэг предпри-

ятинууд бензин гаргах түсэбөө 103 процент дүүргээ. Заводууд июнь соохидо орходоо 15,8 процент ехээр бензин үгэбэ. Тракторай горючн, авиацинпо тоһонууд болон нефтийн бусад продуктууды үйлдбэрлэн гаргах талаар даалгабаринь үлүүлэн дүүргэгдээ. (ТАСС).

12 мянган түхэриг шан абаба

Загашадайд Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгэй ёһоор Сэлэнгийн аймагай Молоотовой ба Воропиловой нэрэмжэтэ колхозуудай загаша бариха бригаданууд эрхимээр хүдэлмэрлэжэ, тэрэнийгээ ашаар түрүү һуурипууды эзэлжэ 3-дахн шатын шан абаха болобо.

Воропиловой нэрэмжэтэ колхозой загашадайд бригадада 9 мянган түхэриг, Молоотовой нэ-

рэмжэтэ колхозой загашадайд 12 мянган түхэриг шан үгтэхөөр шиндхэгдэһэн байна.

Мүнөө тус бригадануудай элихитэй загашадайд Улан Армийнгаа амжалтануудаар улам омгорхожо, мүн ойртожо байгаа. Октябрьска революциин ойдо угтамжа болгон хүдэлмэрингөө эршые бүри шангадхажэ туйлаһан амжалтануудаа дээшлүүлжэ байна.

Түсэбөө 139 процент дүүргээ

Үхэр малай арһа бэлдэхэ түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэб Бурят-Монголой «Заготживсырьёгой» конторо 139,5 процент дүүргэһэн байна.

Прибайкальска аймагай «Заготживсырьёгой» конторо хахад жэлэйнгээ түсэб 431,8 процент

дүүргэжэ республика дотороо түрүү һуури эзэлбэ. Түнхэнэй аймаг түсэбөө 429,1 процент дүүргэһэн байха юм. Мүн Иволгин аймаг 281,6 процент, Кабанскын аймаг 202,7 процент дүүргэжэ түрүү ээргэдэ тоологдоно.

В. ПЕТРОВА.

АГИТАТОРНУУДТА ТУҢАЛАМЖА

Огторгой гээшэ юун бэ?*)

1.000 шахуу километр үндэр газарта айхабтар ехэ гэрэлтэмэ сахаригууд харагдажа хойто зүгтэ туян сасардаг. Энэ хадаа газар дэлхэйн хойто областынуудта олон дахин үзэгдэдэг. Энэ юун дээрһээ болоноб гэхэдэ: наранһаа гараһан электрическэ элшэтэй бишинхан юмэнууд газар тээшэ ябажа ябатараа, газарай атмосферын дээдэ захатай дайралдахадаа полюс тээшэ халгажа ошоод, тэндэ хии агаартай ушархадаа туяатадаг байха юм.

Мүнөө болходо бидэнэр Газар болон Наран хоёрой хоорондо сэхэ холбоо барисаан бии гэжэ мэдэхэ болоо бээбди: элдэбын тои жэжэлхэн юмэнууд наранһаа нааша аяар холо газарта хиндэжэ ерэдэг. Тиин 150 миллион шахуу километр газарта наранһаа нааша мал тээшэ хиндэжэ ерэхэн эдэ электрическэ элшэтэй жэжэ юмэнууд хадаа Варанай «корпускулярна туян» гэжэ нэрлэгдэдэг юм.

Газар дэлхэйн атмосферын эгзэн дээдэ захын байдалы бидэнэр дары дээрэ хүсэд шэнжэлжэ үзөөдүй байнабди, тинбэ-яабашье нимэ научна тобшолол хэжэ шадахабди гэбэл: бидэнэр манай атмосферын дээдэ захы нэбтэ одо мүшэдһе харанабди; манай атмосфера гэшэ элдэбын туяануудта «нагшуур» шэнги байдаг, тинимэ хадань туяа багатай одо мүшэд манда харагдаһугүй. Зарим туяанууды хии агаар гэшэ нэбтэ гаргадаггүй. Юртэмсые шэнжэлэн үзэхэ ябадал хүндэ хүшэр ба орёо бэрхэ хэрэг байһаниһнь мэдээжэ, теэд наука гэшэ өөрынгөө арга методһе улам нарижуулжа хүсэтэй һайн зэмсэгүүдһе хэрэглэжэ байхадаа, тэдэ бэрхшээлүүдһе дабажа гараад, юртэмсые улам гүнзэгыгөөр ба хүсэдөөр шэнжэлэн үзэжэ байна.

Нигээд байхадаа, Данте болон ондооһые хүнүүдэй наважа байһан шэнги тинимэ бүхэ бөөтэй тангари гэжэ манай орой дээрэ юуншье байхагүй байһаниһнь эрдэм наукаар элвржэ гараа. Тангари бурхад болон тэндэхи сохобаадин орон гэжэ хэлэдэггүй минн гоёжо хэлэхэн хии юмэ гэшээ.

Мүнөө сагай наука болбол газар дэлхэйн аяар холын оёргүй ехэ тала дайда худар нэбтэрэн орожо шадаха арга олгодог орёо онһон зэмсэгүүдтэй болонхой. Пулковто бии байһан манай главна астрономическа обсерваторидо айхабтар ехэ телескоп (одо мүшэдые харадаг дурам) хүдэлжэ байһан юм. Тэрэньһээ гадна, мүнөө үедэ рефлекторнууд гэжэ нэрэтэй гэрэлтэй телескопнууд бии болонхой. Мүнөө үедэ бии байһан 100-дүймын рефлектор хадаа манай нүдэндэ орходоо 260 мянга дахин үлүү ехэ юмэ суглуулжа харуулдаг. Эдэ бүгэдэһээ гадна, бусад ондооһые арга зэмсэгүүд бии юм. Эдэ бүхы арга зэмсэгүүдэй ашаар манда эгзэн дүтэ байһан юртэмсын байдалы али тодоор харадаг байнабди.

Нимэ аргаар научна шэнжэлэгч, хэхэ гэшэ аян тухай удхатай ба тодо мэргэн байһиһыһнь ойлгохын тулада нэгэ, нимэ жэ-

*) Түгэсхэл. Эхиниһнь «Б.М. Үнэнэй» августын 12-ой номерто.

Профессор К. БАЕВ.

★ ★

шээ хараад үзэе. 1868 ондо Наранай туяаниие шэнжэлээд байхадаа, тэрэ үедэ Газар дэлхэйн дээрэ үшөө мэдэгдэдүй байһан ямар нэгэн газ Наран дээрэ бии байна гэжэ тодоруулагдаһан юм. Тинхэдэ Нараниие хүндэлжэ тэрэ газые гегий гэжэ (грегүүд Нараниие тингэжэ, нэрлэдэг юм) нэрлэһэн байгаа. Тинхэ зуураа, энэ газые абажа үзөөгүй байгааһыһаа, тэрэпэй ямар шэгнүүртэй ямар юмэ байһиһыһ тодоруулан байна. Тэрэньһээ хойшо 27 жэл болоод байхада гансал 1895 ондо энэ газ газар дэлхэйн дээрэһе бии юм байна гэжэ мэдэгдэбэ. Мүнөө энэ газ агаарта ниндэхэдэ (илангаяа аэрофотоуудта) хэрэглэгдэнэ. Эрдэм наука гэшэ нимэ хүсэтэй байһаб шуу!

Тангариин зүйдэл гэгшые хэн бүхэн хараһан байха! Энэ хадаа огторгойн одо мүшэд! соогуур ото хүндэлэн гараһан сайбар үнгэтэй туян мүн.

Тангариин зүйдэлтээшэ унаар манан болон айхабтар олон одо мүшэдһөө бүрдэнэ. Тэндэ үлэмжэ холо байһан одо мүшэд сугларанхай. Тангариин зүйдэлые английска эрдэмтэ Джинс гэгшын нэрлэхээр хадаа энэ «одо мүшэдэй городто» 200 миллиард тухай мүшэд бии юм, тэрэнь дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэхи улад зонһоо 100 дахин үлүү олов байха.

Одо мүшэдэй системые нэрлэдэг манай Галактикаһаа гадуур ондооһые унаар манан бии байдаг. Тэдэ унаар манан бидэнһээ тинимэ гэшэгүй холо байһан хадань, гэрэл туяанай элшэ болбол 530—680 мянган жэл соо Газар дэлхэйн хүртэр ябажа хүрэдэг байна. Одо мүшэдэй юртэмсэ гэшэ нимэ гайхамшаг юм. Наран Газар хоёр хоорондоо 149,5 миллион километр зайтай байна.

Мүнөө сагай астроном болбол манай Галактика гэшэ бусад галактикануудаар, бусад тангариин зүйдэлөөр хүрээлэгдэнхэй юм гэжэ харуулна, тэдэнь угаа олон аад. Манһаа айхабтар холо байһан хадань, гэрэл туяан гэшэ тэндэһээ хэдэн зуугаад миллион мянган жэлдэ ябажа ерэдэг юм! Тинимэ холо байһан юртэмсэ тухай Данте юуншье гэжэ наанаһаа абажа хэлэхэ аргагүй байшоо. Тэрэ хадаа элита итальянска эрдэмтэ Джордано Бруно (1548—1600 онуудта байһан юм) гэдэгтэл адли Газар дэлхэйн хүдэлгэжэ байһан, хүсэв гэшэ «бурханай хайра юм» гэжэ ойлгодог байба. XX зуун жэлдэ байһан бидэнэр энэ гайхалтай ехэ хүсые бүхы дэлхэйн татагдаха хүсэв гэшэ гэжэ сохом мэдэдэг болообди. Энэ хүсэв хадаа бүхы дэлхэйн хүдэлгэна. Энэ хүсэниие английска гайхамшагта эрдэмтэ Ньютон гэгшэ (1643—1727 онуудта байһан юм) оложо нээһэн байгаа. Тэрэ хүсэв хадаа хамаг бүхы юумын бөө бөөдэ харисаһын

үндэһе һуури дээрэ бодото тей юмэ өөһөд хоорондоо татадаг байна. Энэ хүсэв манай Газар дээрэ хүнүүды татажа арилшаха ябадалы тогтоонорина. Эрдэмтэд болбол бүхы дэлхэйн татагдаха хүсэний хүншье али тодоор шэнжэлжэ нэһэн байна. Тэрэ татагдаха хүсэниие хүнүүд хэжэ байһан аянзын практическа үйлэ дээрээ заабол хараадаа абада.

Үдэртөө огторгойдо гансал одон—манай Наран яларжа байда. Тэрэ наран хамаг бүхы одо мүшэд адли манай Галактикы системэдэ оролсоно. Ондоо одон тал адли наран гэшэ аймхай халуун газнуудһаа бүрнэдэ байна. Тэрэнь дээрэхи темпитурань 6.000 градус юм. Хадаа манай эндэ байгаа халуун—домовно болон аяаро-хайлуулгын пачинуудэй ператураһаа хоёр дахин халуун байха жэшээтэй. Манһаа Наран хүртэр ошохо хадаа нэгэ час соо 400 километр ябадаг самолёт 40 шахуу одо соо ябажа хүрэхэ бэлэй.

Сэнхир хүхэ огторгойдо хүнүүдэй нийшэ тийшээ нүүжэ хадань, бидэнр ехэл гэжэ наа—10 километр үндэр газарта манай агаарта юун боложо байһиһыһ харанабди. Тиин 12 километрһээ дээшэ газарта наашы үүлэн байхагүй, зүгөөр тэрэнь дээгүүр 35 километр газарта хиндэжэ ябадаг эрхүүлэнүүд болон дары дээрэ хайса шэнжэлэгдэдүй байһа «хашарһан мүнгални» үүлһе бүри дээгүүр 70—80 километр үндэртэ хиндэжэ ябадаг.

Дээрэ хэлэгдэһэн хойто туян гэшэ 120—200 километр үндэртэ илангаяа түргэ-түргэ үзэгдэдэг, тинхэдэ мүн туяанай гэрэлтэ сахаригууд—500 километр болон бүри үндэр газарта үзэгдэдэг.

Илангаяа сэлмэг һуни 150 километр үндэртэ одо мүшэд халиха ябадал үзэгдэдэг хадаа дэлхэйн уужам ехэ забһар соогуур хиндэжэ бишинхан шулуунууд, бидэнэр бөөтэй юмэнууд болон тооһон болоно. Тэдэнэр манай галактика ерэхэ ябахадаа газарай атмосфера худар «шурган оро» тэндэ айхабтар түргэн газар дээрэһээ оршон тойрон агаарһаан халахадаа «шар» ялагар гэрэл үгэдэг. Нимэ жэ ябаһан томо одонууд аян хүсэд бутаржа үрдингүй, тата унадаг. Тэрэниие угсагта тангариин туяануу унаһан шулуун гэжэ нэрлэбэлэй. Теэд мүнөө үедэ бид тинимэ уймар юмэдэ этиһэн байнабди.

Газарые тойроц манай атмосфера байна гэшэ, гансал хадаа манай огторгойн одо ехэ далай соо айхабтар манар хиндэжэ ябадаг элсэ юмэнуудэй шурган орохо даһаа халхалдаг эрхим хилэ боло.

(«Спутник агитатор» журналай 1944 оной 11-12-дөх номерын абтаба).

ИЛЛАЛТЫН УРГАСА ЭМХИТЭЙГЭЭР ХУРЯАЖА ЭХИЛЭЭ!

АНГРАЙН, СЭЛЭНГЫН, БАРГАЖАНАЙ, КУДАРЫН, МУХАР-ШЭБЭРЭЙ, БИЧУРЫН АЙМАГУУД ТАРЯАГАА ТҮҮБЭРИЛЭН ХАДАЖА ЗАХАЛАА

★ ★

★ ★ ★

★ ★

Хабар зунайхидал хурданаар ажаллахабди

Нүхэр Дамбаевай хүтэлбэрилэгч тракторна бригад хабарай арилгын үедэхи тракторна хүтэлбэрилэгч түсэбтэ 245 процент дүүргэжэ, Ехэ-Кударынгаа ТС соо түрүү буури эзэлхэн м. Тэрэнэйнгээ удаа тус бригадынхид пар бэлэдхэлгэдээ эмхитэйгээр орожо, түсэбтэ 170 процент дүүргэсэн байна. Августын эх мэдээгээр энэ бригадынхид словно трактор бүхэнөөр 318 жтар элдүүлжэ, тракторна хүтэлбэрилэгч жэлэй түсэб 160 процент дүүргэбэ.

Түрүү трактористнуудын үдэр хүнигүй хүдэлмэрилжэ үйлдэбэрилэн үндэр бүтээсэнүүдэ туйлаа. Тракторист Доржиев гэгшэ колёсно трактораар халаан соогоо 182 га элдүүлжэ 600 килограмм горючи арбилхан байна. Мүн трактористка Райцанова зөөлөн хахалалгада оруулан 170 га элдүүлжэ зуураа 312 килограмм горючи арбилаа. Тэрэнэйнгээ трактористнууд Дами Батомункуев, Михаил Собоженков гэгшэд 140—140 гектар элдүүлэн, хэдэн килограмм горючи

арбилхан байха юм.

Мүнөө нүхэр Дамбаевай бригадынхид членүүд хабарай полевой хүдэлмэрилэгч үедэ туйлахан амжалтануудаа таряхууралгын үедэ бүри арбидхын зорилгоор хуряалгадаа түгэс бэлэн болоод байна.

Тийн, хабарай тарилга болон пар хахалалга дээрэ туйлажа абанан МТС-эйнгээ дирекци ба партийна организациин дамжуулгын Улаан тугые таряхууралгын үедэ бүри бүхөөр барихын түлөө тус бригадын членүүд бултадаа мурьсабэд.

Специалистын зүбшэл

ШИИГТЭЙ ТАРЯА ХАДАХА БОЛЗОР БА АРГА ТУХАЙ

Республикын тус тус аймагуудта жэл бүридэ шахуу колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон заримдаа агрономическа хүдэлмэрилэгшэд таряанай эдэшэхэ биологическа онсо өөрэ илгээнүүдэ хараада абангүйгөөр, харин «таряан нойтон байна» гээд лэ таряагаа хадаха хүдэлмэринэ оройтуулдаг зантай.

Тийгээд тэдэнэр таряа хадаха хүдэлмэридэ оройтожо ороон хадаа, шахардуу шангаар ажаллаха баатай болодог. Комбайнаар таряа хадахадаа тэрэнэй шийгтэй нойтон байхынь анхарангүй байхан дээрэнхэн таряагаа хатааха тушаа түбэгтэй ехэ хүдэлмэри гарадаг. Гэхэбэ байтагай, тиймэ таряагаа хатаахадань хүдэлмэринэ удааржа, гутаха гэмтэхэ ябадал гараад, таряанынь шанар муутай болодог байна.

Эрхим шанартай таряа абыха болон заашыг гээлтэгүйгөөр хураахын тулада түбхын түрүүнд таряагаа хаба саг соонь хадажа абыха саг болзорые тодорхойлон олохо хэрэгтэй. Тийхэдээ эдэшэхэ хүсэбэн таряагаа алхуулангүйгөөр эдээн боложо хүсэхэ үедэнэ хадажа абыха тухай анхарха шухала. Энээн дээрэнхэ, таряагаа хадаха хүдэлмэринэ темп болон гүрэндэ орооно тушааха ябадал худыдаха байхан хадаа угаа шухала удхатай байна гэшэ.

Лүй дүршэл дээрэнхэ хараад үзэхэдэ: «шеница, ячмень, хара таряан болов хабар таригдахан ярсын ургасые простой машинаар болон гараар хураахада болоно. Тэрэ болзорын хэзээ байха юм гэхэдэ: эдэшэхэ байхан таряан погон үнгээ гэжэ аалиханаар шаралжа захалха багтан байха юм. Ингэжэ эдэшэхэ байхадаа таряан гэшэ тодогор сэтэ байдагаа болижо зөөлөрдэг. Хара таряан болон ячмень түрүүлэн нугаржа захалаад, һүүлээрнэ хухаржа эхилдэг. Таряанай залаада бит байхан ороононын халихан сооноон бэлээр гаража үгэдэггүй бүхэ байдаг.

Өвөө гэшэ хара таряан болон ячменьда орходоо тэд олодо байдаг. Өвөөс ороон үни удаан шийгтэй байгаад, һүүлээрэ хуурай паратай үдэрнүүд болоходонь түргэнээр хатадаг юм. Тэрэнэй залаануудын болон сэгсэгийн хальханууд шара үнгэтэй болодог байна. Хара таряан, шеница, ячмень, өвөө болон бусад залаата таряануудай энэ үедэ шийг нойтоёо 35—40 процент хүртэр хатажа, газарайнгаа үндэнхтэй барисагүй болоод байдаг юм.

Тиймэ болохоор, простой машинаар болон гараар таряагаа хадаха хүдэлмэринэ комбайнаар хураажа эхилхэбээн урид 10—14 үдэр эртэ захалхада болохо юм (юундэб гэхэдэ эдэ зэргын болзор соо таряан эдэшэхэ хүсэдэг байна). Үшөө сайгадгүй байхадаа хадагдан таряан боогдоод байхадаа хүсэд болборжо хатаад, үлүү шийг нойтоёо гэхэ байна. Эдэшэхэ болборсон таряан гэшэ 14-һөө 16 процент хүртэр шийгтэй байдаг.

Тийхэдээ комбайнаар хурааха болоо хаа, таряанайнгаа хүсэд эдэшэхэ хойно эхилхэ хэрэгтэй. Таряа хадаха үедэ бүрхэг байгаа хада таряанай шийгын эхэ болгодог байна. Ингэжэ шийгтээн таряа хадажа абыха машинадамын түбэгтэй боложо үлүү хүдэлмэри гарадаг. Таряанай шийг нойтон ехэ байха тумаань тэрэннэ сохиноной һүүлээр һайса хатааха хэрэгтэй болохо.

Таряанай дунда урганан элдэбн бог үбнэ үрмэдэбэн гэшэ ороонхонтой хоисолдоод байхадаа шийг нойтын хоёр дахин ехэ болгодог. Илангаяа үглөөнэй шүүдэртэ болон үдэшин сагта таряагаа хураахада шийг нойтонын ехэ байдаг. Жэшэнь, шүүдэрэй элбэг байгаа хадан таряанай шийг гэшэ 30 процент хүртэр нэмдэг байха юм. Галсаа үдэрэй наранда ороонхон хатаад хураахада эгээн таатай саг болодог.

Эдэ бүгэдэ дээрэнхэ хараад үзэхэдэ, үдэр паратайда хураагдан таряан амяараа хадагалата болоно. Иймэ таряан болбол бага зэргэ хатаагдаха гү, али оройдоомы хуурай байха жэшээтэй. Тиймэ оройны элдэбн хоисоононь сээрлэжэ илгэнайнгаа һүүлээр гүрэндэ тушааха баалгүй абыха ушартай.

Тийн, үдэшин орой гү али үглөөгүүр эртэ хадажа абанан таряагаа амяарын адхаад, тусгаар ехэ анхаралаа табиха харуубалха хэрэгтэй. Тиймэ ороон болбол түбхын түрүүндэ һайса сээрлэгдэжэ, бусад таряанһаа амяараа хатаагдаха ёһотой.

Дээрэ дурсагдан заабаринууды нарин байнаар дүүргэд байгаа хада, бидэнэр таряанай ургасые хаба саг соонь хурааха болон эрхим шанартай орооно абыха байнабди.

И. КОТОВ,

БМАССР-эй Наркомземэй агрометслужбын таһагай начальни.

Унжагайража байһаар орооноёо адхаханы

Кударади хажуур серп, тармуур зэмсэг хүсэд бэлэн болоодүй

Кударын аймагай зарим колхозууд эдэшэхэ таряагаа хураажа эхилээ. «Красная заря» шохол намарайнгаа хара таряа цажа байна. «Комбайн» колхоз эвинсээ түүбэрилэн хураажа халайхай. Базар «Красный фронт», Сталиной нэрэмжэтэ шохозууд таряагаа түүбэрилэн цажа эхилхэ. Теэд, таряхууралгадаа үргэлжэлэн орохо сайн газра орожо ерээд байхада аймаг дотор хуряалгада бэцхэл хангалтагүйгөөр ябуулажа байна.

Алар августын 10 хүртэр, хажуур, тармуур гэхэ мэтэнь хэрэгсэлүүд заабарилдажа дүүрээдүй байба. Энэ

үдэрэй байдалаар аймаг соонь мин 30 гаран серп, 250 тармуур, 5 молотилка заабарилгалан байха юм. Тэрэнэйнгээ тэргэ зэмсэг, хоорно гэхэ мэтэнь тон шухала хэрэгсэлүүд бэлэн болоодүй байһаар.

Чкаловай, Лениной, Раяжуровай нэрэмжэтэ колхозуудаар хураалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри буринь хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Эдэ колхозууд үбэнхөө найршоод лэ, таряхууралгада бэлэдхэл тухайгаа бишинханье анхаралаа табинагүй. Тиймэбэ энэ колхозууд хураалгынгаа бүхы хэрэгсэлүүдэй үсөөхэниелшье бэлэн болгоодүй байха юм. Гадна, эндэ таряхууралгада яб-

ха мори унаа тушаа ямаршье хэмжээн абтавагүй. Эмнэг морь, сар болон һубай үнээдыс хулэжэ бүрхэха хүдэлмэри эдэ колхозуудаар мартагдашанхай.

Хураалгы түүбэрилэн эхилхэ саг ерээ. Теэд, энэ болтор бэлэн болоодүй байхан Кударын зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд наа амар һуужа байхадаа юу бодоно, хэндэ найдана гэшэб? Хураалгада бэлэдхэлэе хойрог ёһоор хойшо татажа байхан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдэ унтаха үргэлжгүйгөөр ажаллажа, хамаг бүхы хутуунууд энэ гэлээр усадхаха зэргэтэй.

П. МУШАНОВ.

Городто огородой эдээ үгэнэд

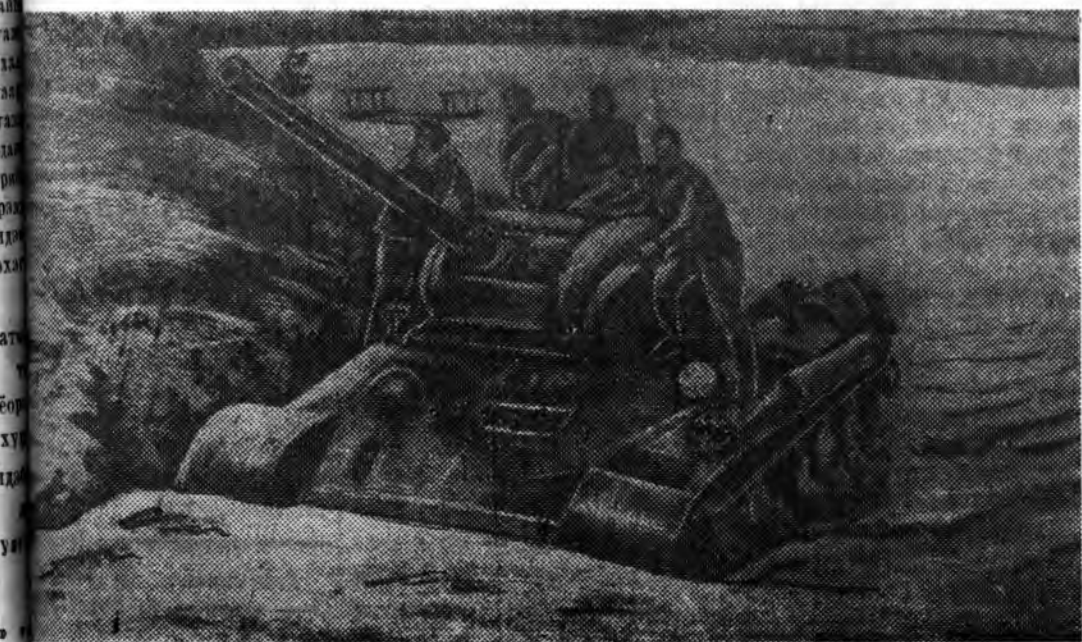
Улаан-Удын хүдэлмэрилэгч ба хаагагшадые эдээ хоолоор ханга столоннуудай трест тубалгын ажахынгаа огородой учасгууд дээрэнхэ баялиг ургаса хураажа захалһаар үни болоо. Ажахы городой ажаллалта артын ургаса үгэхые хүдэ тусгаар дулаан байрада огород тарихан дээрэнхэ үшөө шийн 8-да түрүүшын ургаса шохол редиска, үгэрсэ гэхэ мэтэнь столоннуудта оруулжа халхан байна. Тэрэ гэлээр ажахы 23 тонно редиска, 7 тонно мангир, 6 тонно капуста,

2,5 тонно свёкло, 300 килограмм үгэрсэ столоннуудта үгэбэ.

Энэ хэрэгтэ 2-дохин бригадын коллектив ((бригадынын нүхэр Сергей Евдокимович Буркин) ехэхэн хүдэлмэри хэбэн байха юм. Тус бригадада 46 га огород даалган үгтэнхэй. Даажа абанан учасгайнгаа ехэ байбашье һавь тэдэнэр огородойнгоо хойнохо харуубалха хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулан дээрэнхэ энэ жэлдэ өөрынгоо учасок дээрэнхэ үнэхөөрөө фронтовой ургаса хураахаар хүлэжэ байна. Эндэ илангаяа помидор байнаар ургаба.

Нүхэр Буркинай бригадынхид өөһэд хоорондын мурьсаанда стахановчууд нүхэд Честякова, Квенова гэгшэд байнаар хүдэлмэрилжэ түрүү буури ходоодо эзэлһээр байна. Эдэ эдбхитэ даалгабаряа үдэр бүхэндэ 200—250 процент хүртэр дүүргэнэд. Мүн тэрэнэйнгээ 1-дэхин бригадын коллектив муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Энэ бригадада нүхэд Леоннова, Половнянникова гэгшэд илангаяа байнаар хүдэлмэрилжэ даалгабаряа 150—200 процент хүртэр дүүргэдэг юм.

Е. РИНЧИНОВА.

НЭГЭДЭХИ БЕЛОРУССКА ФРОНТ. Тажинууд Баруун Буг гэдэг мурьсаанда гатаалжа ябана: Е. Ковытин фото (ТАСС-эй фотохроника).

Нархяг жэмэс түүнэ

Яруунын аймагай эдээ хоолой комбинат түсэбэй ёһоор энэ жэлдэ 15 центнер жэмэс, 20 центнер нархяг түүхэ байгаа.

Энэ шухала хэрэгые болзор соонь дүүргэхын тула тус комбинат тусгаар 2 бригада томилон байна. Тэрэнхэ гадна түү-

бэн алирба, нэрбэ, нархяг гэхэ мэтэнүүдэ хадагалха бочко ба бусадые хүсэд бэлэн болгонхой. Мүн тус хүдэлмэридэ ябаха 2 мори үгэнэн байха юм.

Мүнөө тус 2 бригадануудын хүдэлмэре эршэмтэйгээр ябуулжа захалаа.

1-дхи, 2-дох ба 3-дах Белорусска фронтнуудай түүүлэй үелэ плендэ абатан немецкэ сэрэгэй рядовой болон офицернуудай зарим хубинь болохо 57.600 хүнийг плендэ абатан сэрэгэйхидэй лагерь-нуудта абаашахадаа Москва соотуур туулан байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: плендэ абатан гитлеровскэ генералнууд Маяковскийн талмай дээрэ ябана.

Н. Ситниковэй фото (ТАСС-эй фотохронико).

Түмэрзамайхидай уряда харюу

Түмэр шудхагшадай туйлалта

Улаан Армийн туйлажа байгаа айхатгар ехэ амжалтануудта угтамжа болгон Улан-Удын «Лесосудомашстрой» заводой коллектив ажалай үндэр бүтээсэнуудыг туйлажа байна.

Тус заводой түмэр шудхаха ба механическа цехүүд «ЗИС» гэжэ автомашинын шухала деталино үйлдбэрлэхэ мэргэжэлыг шудалжа республикадаа нилээдгүй ехэ туһаламжа үзүүлбэд.

Энэ шухала деталино үйлдбэрлэхэ хэрэг дээрэ тусгаар эрчим хүдэлмэришээнь табигданхай Тэдэнэр харюусалгата хүдэлмэриг дүүргэжэ байханаа дайны ойгоһон дээрэнхэ хүдэл-

мэридөө тон оролдосотойгоор ханданад. Жэшээлхэд: токарь Николай Фёдоров халаанайнгаа даалгабари 400 процентхэ доошо бэшэ дүүргэдэг юм. Мүн тэрээнхэ нэгшье дутуугүй слесарь нүхэр Василий Колбин ажаллана.

«Таряхуриалгын үедэ манай үйлдбэрлэхэ байгаа деталинууд тон шухала хэрэгтэй. Хэрбээ поршенин муудаад байгаа баа машина ябажа шадахагүй, тэрээн дээрэнхэ тариа зөөлгэ гэхэ мэтэ хүдэлмэринүүд хаатажа болохо. Инимэ ушарта бидэ бүри эршэтэйгээр хүдэлмэрилхэ ёһотой-бди гэжэ» тэдэнэр мэдүүлнэд.

Мастер хурагша хоёрой мурьсөөн

Улан-Удын ПВЗ-гэй нүхэр Игдиной начальнигаар хүдэлмэрилдэг цехтэ мастер нүхэр Решетов Октябрьскэ революциин ойдо угтамжа болгон өөһэд хоорондын социалистическэ мурьсөөндэ оролсожо өөрынгөө хурагша нүхэр Остапенкатай мурьсэжэ байна.

Августын 8-ай үдэр залуу мастер нүхэр Остапенко унаһан малгайгаа абаха забгүйгөөр хүдэлмэрилжэ халаан соогоо 12

деталь үйлдбэрлбэ. Мүн тэрэ-лэй хурагша мастер нүхэр Решетов тон адли амжалтыг туйлаба. Харин августын 9-эй дүн тон ондоо байна. Тэрэ үдэр хурагшань хурагшаа ялажа 11 деталь үйлдбэрлбэ. Харин нүхэр Решетов 10 деталь бэлдхэ-лэн байна.

Мастер нүхэр Решетов хурагшынгаа ажалаар омгорхоно.

Е. РИНЧИНОВА.

Солыеш дууданаб!

Эрхим транпористка Дэвид Манзарано-вада зиргулнаб.

Алдар солыеш дууланаб
Арадай басаган стахановка,
Амжалтыеш үргэжэ магтанаб
Эрхим түрүү транпористка!
Үргэн талын хүрьһыг
Урматай гоёор нэхэжэ!
Урдалхуу хабартажа абанах!
Үдэр бүрийнгөө нормые!
Үлүү гараса дүүргэнш!
Булад моринг жолоодон
Буурал гүбее тариха
Бригадараа дахинаш,
Мурьсөөтэ зонһоон түрүүлэн
Округ соогоо оройлжо,
Обтой хүжюун ябанах —
Амалайнгаа үндэр илалтаар
Орон нутагтаа суурхууһан,
Бэлэг сэлэг магтаалаар
Алдар соло олоһон
Амалша залуу басаган!

Арсалам ЖАМБАЛОН.

п. п. 18062—Я.

ХИЛЫН СААНАҢАА МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Союзнигуудай экспедиционно сэрэгүүдэй Верховно командованиин мэдээсэл

ЛОНДОН, августын 10. (ТАСС). Союзнигуудай экспедиционно сэрэгүүдэй верховно командованиин штабай мүнөөдөр тунхаглаһан мэдээсэл соо ингэжэ хэлэгдэнэ:

Ле-Ман сүлөөлэгдөө. Союзнигуудай сэрэгүүд Луарын губида Анжерэй оршондо ошоод ябана. Бидэнэр Нант гэжэ городто хүрөөбди; манайхитай колоннууд Лориан шадар нэгэдэхэнэ. Брестань гэжэ хахад арал дээрэ союзнигуудай сэрэгүүд мүнөө үедэ Сен-Малода ошоод байна. Денарта дайсанай сэрэгүүд айхатгар шангаар эсэргүүсэнэ.

Хойто зүгтэ эрьё шадарай харгы зубшан урагшаа дабшаха зуураа союзнигууд Морлаэ хүндэлэн гаража ошоо. Брестдэ байһан дайсанай гарнизон буу забсэгээ хуряаха тухай ультиматумһаа арсаба, мүнөө тус городой заха шадар байлдаа-

нууд болоһон зандаа. Брест шадар германска 266-дахи ябган сэрэгэй дивизийн командир генерал-лейтенант Карл Шпанг гэгшэ плендэ абтаба.

Нормандска фронт дээрэ тинмэ ехэ хубилалта болоогүй. Майены оршондо патрульнууд эдбхитэйгээр ябуулгануудаа хэһэн байна. Дайсан болбол Мортенине барижа байна; энэ городһоо хойгуур ба баруугаар айхатгар шанга байлдаанууд болоно. Гатела шадар германска контратака сухарюулан сохигдоо.

Фалес тээшэ дабшаха зуураа союзна сэрэгүүд германска позицинуудай нэгэдэх болон хоёрдох линийн нэбтэ гараад, Потиньягай оршондо хүрбэ. Союзнигуудай танкова колоннууд Эстре-ла-Кампань болон Суаньоль хүртэр ошоһон байна. Орь гэжэ мурэн дээрэ дайлагда-

жа байһан малайхитай сэрэг августын 9-дэ дайсанай хэһэнэ контратакыг сухарюу сохижо, тэренине гэдэргэнэ аһанан байгаа. Улам баруун болоходоо Мон-Пенсонһоо зурдуур болон Эстри ба Вилхоорондох шэнэ газар эзлэдэ.

Союзнигуудай авиаци дайсанай сэрэгэй объектуудтэ олон шанга довтолгонуудыг хэһэн байна.

Далайн сэрэгүүд дайсанай хэдэн каравануудтай ухалдаа дайлагдажа ороод, кораблиень шэнгээгээ нэгэ хэдэн пароходуудыг тээбэ.

ЛОНДОН, августын (ТАСС). Рейтер агентствожуулхадаа, Францида байһан американска сэрэгүүд Сен-Мало Нант гэжэ городо оробо гэнэ.

Берлиндэ довтолбо

ЛОНДОН, августын 11. (ТАСС). Английска информации министрствын дамжуулһанай ёһоор, үнгэрэгшэ хүни «Москито» гэдэг самолётууд Берлиндэ довтолжо, 1,8 тонно шэгнүүртэй бомбонуудыг хаяба гэнэ.

Августын 10-да хахад үдэрэй хойто тээ английска агаарай сэрэгэй составта ородог «Ланкастер» гэдэг самолётууд Франциин хойто зүгтэ самолёт-снарядуудыг табидаг базануудта довтолһон байгаа.

Италида боложо байгаа дайнай ябуулганууд

ЛОНДОН, августын 10. (ТАСС). Италида байгаа союзнигуудай сэрэгүүдэй штаб Флоренциһэ зүүгээр английска 8-дахи армийн частнууд Понтассиевехэ урдуур байһан хадануудта дайсанай эсэргүүсэхэ газарнуудыг усадхаха тушаа дайшалхы ябуулгануудыг хэһэн байна. Хэдэн олон шухала үндэр газарнууд дайсанһаа сэрбэлдэгдэ. Дайн байлдаан үргэлжэлөөр. Фронтын ондоо участогууд дээрэ патрульнуудай дайшалхы ябуулганууд болоһон зандаа.

Союзнигуудай хүндэ бомбардировочно авиаци үсэгэлдэр Дьер городто (Венгри) байгаа нефть болбосоруулха завод, мүн Вечеш болон Текельдэ (Будапештын оршондо) байгаа аэродромуудта довтолго хэһэн байна. Союзнигуудай бусад самолётууд Бродоло (Югослави) байгаа түмэрзамай сортировочно станцида, дайнай боложо байһан газарта ба Югославида байгаа дайсанай аэродромууд, хүүргэнүүд ба сэрэгэй байра барилгануудыг бомбохобо. Үнгэрэгшэ хүни союзнигуудай бомбардировочно авиаци Плесетидэ (Румыни) байгаа сэрэгэй объектуудтэ довтолго хэһэн байна.

Нефтийн асуудал тушаа англо-американска хэлсээн

ВАШИНГТОН, августын 10. (ТАСС). США-гэй гүрэнэй департамент болбол США-гэй үмэнэһөө Стеттиниус болон Английн үмэнэһөө Бивербрук гэгшэд нефтийн асуудал тушаа англо-американска хэлсээнйе августын 8-да баталба гэжэ сонсохобо. Энэ хэлсээн хадаа «концессинуудыг олохо хэрэгтэ адли аргатай болохо заршамуудыг» мэдэрнэ, мүн тэрэшлэн нефть болбосоруулха болон хубаа-

рилха ябадалыг хэрэггүй хадануудһаа сүлөөлхэ юм ха. саашаа болоходоо тус хэлсээн болбол хоёр правительствэ түлөөлөгшэдхөө бүридхөн тийной комиссине байгуулжа хараална.

Гүрэнэй департамент болбол тус хэлсээнйе практика бэлүүлхээр бэлэн байһан хайгаа бөө бөөдээ мэдүүлхүүдээр тэрэн хүсэндөө юм гэнэ.

Рузвельт гавайска аралнуудта ошобо

НЬЮ-ЙОРК, августын 10. (ТАСС). Ассошиэтед пресс агентство болбол Рузвельт Голулу гэжэ газарта ябажа үзөөд ба 3 үдэр соо сэрэгэй удхатай суглаа хэжэ июлийн 19-дэ дүүргэбэ гэжэ Голулуһаа (Гавай-

ска аралнууд) мэдээсэнэ. суглаан хадаа японтоно эзлэнэ довтолго дайн байһан хэжэ түсэбье хаража хэрэгтэ зориулагдаба гэжэ вельт хэблэл газетэнүүдэ мэдээсэдтэ мэдүүлбэ.

Японын нюуса соведэй шэнэ президент томилогдобо

ТОКИО, августын 10. (ТАСС). Домей цусын агентствын дамжуулһанай ёһоор, нюуса соведэй вице-президент адмирал барон Кантаро Судзуки гэгшэ августын 7-до наба бараһан Иосимици Хана.

ра гэгшын орондо нюуса соведэйн президент туйлагда томилогдобо. Тийхэдэ тус соведэй Торү Симидзу гэгшэ адмирал Судзукиин орондо вице-президент туйлагда томилогдобо гэнэ.

Номгон далай дээрэхи байлдаа

Американска сэрэгүүд Гуам аралыг хүсэд эзлэбэ

ЛОНДОН, августын 10. (ТАСС). США-гэй Номгон далайн флотой командованиин штаб болбол американска сэрэгүүд зүүн эрьё дээрэ байгаа Пати гэдэг пункт шадар байһан бишинхан газарһаа бэшээрнь Гуам аралыг хүсэд эзлэн абаба гэжэ мэдээсэба. Тэндэ хүрээлэгдхэн японско сэрэгүүд аалиханаа

үгы хэгдэжэ байна. Тэдэнэ тулхихэ гараха гэгхэн гэнүүднь бултадаа шахуу арадай хойто эрьё шадаруудта байһан союзниг пароходуудаар сухарюулан хигдоһон байгаа.

Харюусалгата редактор оролгошэ Д. ЛУБСАН